

Onderwerp Visiedocument Wet Educatie en Beroepsopleidingen

Steller G.P. de Jong

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 62 96 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 5270790

Datum 14-11-2015 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

In onze brief van 15 juli 2015 (kenmerk 5114642) hebben wij u geïnformeerd over de beleidsontwikkeling rond de Wet Educatie en Beroepsopleidingen (WEB). Daarbij hebben wij aangegeven met de gemeenten in de arbeidsmarktregio te werken aan een gezamenlijk visiedocument voor de uitvoering van de WEB. Dit visiedocument is inmiddels gereed. Met deze brief bieden wij u het visiedocument aan en informeren wij u over de hoofdpunten van onze gedeelde visie op de WEB.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) gewijzigd. De WEB regelt het aanbod aan cursussen Nederlandse taal en rekenen voor laaggeletterden, analfabeten en vrijwillige inburgeraars. Educatie draagt bij aan de sociale en professionele (zelf)redzaamheid van mensen. Door de betere beheersing van de Nederlandse taal en beter te leren rekenen, kunnen mensen zelfstandiger meedoen in de samenleving. Ook draagt educatie bij aan de doorstroming naar (vervolg)onderwijs of werk.

Gemeenten hebben sinds 1 januari 2015 meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod dat aansluit bij de samenstelling van de doelgroep in de betreffende gemeente. Zo kunnen gemeenten zowel formele als non-formele educatietrajecten aanbieden. De verplichte inkoop bij de ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd. Voor 2016 geldt dat nog 50 procent bij de ROC's moet worden ingekocht.

Het is de bedoeling dat het educatiebudget vanaf 2018 opgaat in het gemeentefonds. Het educatiebeleid gaat dan integraal onderdeel uitmaken van het gemeentelijk beleid in het sociaal domein.

De gemeente Groningen is contactgemeente voor de arbeidsmarktregio. Met de gemeenten in de arbeidsmarktregio hebben wij afgesproken het jaar 2015 als overgangsjaar te beschouwen en in 2015 te werken aan een gezamenlijk visiedocument voor wat betreft de uitvoering van de WEB in 2016 en 2017.

Dit visiedocument leggen wij nu ter informatie aan u voor. Het vaststellen van het visiedocument. Niettemin willen wij uw raad uitdrukkelijk in de gelegenheid stellen wensen en bedenkingen te uiten.

De Notitie educatie voor de arbeidsmarktregio Groningen schetst het kader voor de uitvoering van de WEB in de jaren 2016 en 2017. Welbewust is ervoor gekozen dit kader heel ruim te schetsen. Wij menen dat er voor de betrokken gemeenten voldoende beleidsruimte moet zijn om een eigen inkleuring te geven aan de inzet van educatie. Doel daarvan is dat gemeenten, met alle verschillen die er zijn, in de gelegenheid zijn de doelgroepen voor educatie zo goed mogelijk te bereiken en te bedienen.

Daarbij hanteren we wel een aantal gedeelde uitgangspunten. Zo formuleren wij drie kerndoelen voor wat betreft de inzet van educatie. Dit zijn:

- Participatie (educatie gericht op sociale zelfredzaamheid);
- Opleiding (educatie gericht op doorstroming naar vervolgonderwijs);
- Werk (educatie gericht op doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie en werk).

Als participatie het doel is, past daar vooral non-formeel aanbod bij, aanbod dat niet primair gericht is op het verkrijgen van een diploma. Bij dit non-formele aanbod passen de wat lichtere vormen van taalondersteuning zoals de Taalcoaches van Humanitas en het aanbod in de Taalcafé's. Bij dit aanbod is een belangrijke rol weggelegd voor inzet van vrijwilligers.

Bij educatie gericht op opleiding of werk past eerder formeel aanbod, aanbod dat gericht is op het behalen van een erkend diploma.

Deelname aan educatie trajecten moet ergens toe leiden. Afhankelijk van de mogelijkheden van de deelnemer is dat versterking van de sociale zelfredzaamheid, doorstroming naar andere vormen van onderwijs of doorstroming naar arbeidsmarktgerichte trajecten.

We geven prioriteit aan de inzet van educatie gericht op opleiding en werk. Met de prioritering op werk komen wij tevens tegemoet aan de eerder door uw raad aangenomen motie meer kansen te bieden aan langdurig werkzoekenden.

De verplichte inkoop bij ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd. Het gezamenlijk visiedocument biedt de betrokken gemeenten ruimte een eigen afweging te maken voor wat betreft de besteding van de educatiemiddelen die buiten de verplichte inkoop bij de ROC's vallen. Daarbij stellen we ook vast dat er goede redenen zijn om het educatieaanbod ook in 2016 en 2017 voor een belangrijk deel bij de ROC's te betrekken. Een belangrijke overweging hierbij is dat met het aanbod van de ROC's in veel gevallen ook de aanvullende activiteiten en diensten van de netwerkpartners van de ROC's meekomen. Het gaat daarbij onder meer om de toeleiding en uitvoering op locatie in samenwerking met bibliotheken, Humanitas, Jasmijn en de MJD.

Voor de gemeente Groningen is dit reden ervoor te kiezen ook het vrije deel van het educatiebudget overwegend via de ROC's te besteden.

In de gemeente Groningen blijven wij ons richten op versterking van de ketenaanpak. Dit doen we onder meer door aan te sluiten op het landelijke actieprogramma 'Tel mee met Taal'. Als uitwerking hiervan werken we met de ketenpartners in de provincie Groningen aan een bondgenootschap 'Groningse partners voor laaggeletterdheid'. Hierbij zijn onder meer Stichting Lezen en Schrijven, de ROC's, de bibliotheek en Humanitas betrokken.

Via de ketenaanpak zorgen we dat het proces van signaleren, toeleiden en de uitvoering van educatietrajecten in een samenhangend geheel worden uitgevoerd.

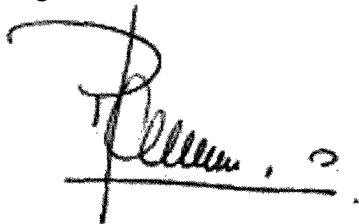
Met het bondgenootschap zorgen we er tevens voor dat we ons goed voorbereiden op een herkenbare inbedding van educatie in het gemeentelijk sociaal domein, zoals vanaf 2018 in de bedoeling ligt.

Voor het signaleren van laaggeletterdheid zijn methodieken en instrumenten ontwikkeld. In gezamenlijkheid met samenwerkingspartners wordt het educatieaanbod in kaart gebracht en afgestemd.

Daarbij is het van belang het taal- en rekenaanbod laagdrempelig en dicht bij huis te organiseren, en het aan te bieden in de context van de cursist. De taalhuizen en taalpunten in de stad zijn bij uitstek de plek om dit op een toegankelijke manier te organiseren.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Notitie Educatie

Arbeidsmarktregio Groningen 2016-2017

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
2. Doelgroepen en doelstelling
3. Aanbod en ROC's
4. Financiën en inkoop
5. Gemeentelijke samenwerking
6. Samenvatting

Bijlage verdeling WEB middelen 2016

1. INLEIDING

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) gewijzigd. De WEB regelt het aanbod aan cursussen Nederlandse taal en rekenen voor laaggeletterden, analfabeten en vrijwillige inburgeraars die hun beheersing van het Nederlands als tweede taal willen vergroten. Educatie draagt bij aan de sociale en professionele (zelf)redzaamheid van mensen. Door de betere beheersing van de Nederlandse taal en beter te leren rekenen, kunnen mensen zelfstandiger meedoen in de samenleving.

De invoering van de gewijzigde WEB heeft gevolgen voor de gemeenten die de wet moeten uitvoeren. Alle gemeenten moeten zorgen voor een educatieaanbod afgestemd op de behoefte van de doelgroepen in de eigen gemeente. Gemeenten hebben sinds 1 januari 2015 meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod dat aansluit bij de samenstelling van de doelgroep in de betreffende gemeente. De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

- De verplichte inkoop bij de ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd;
- Gemeenten kunnen zowel formele als non-formele educatietrajecten aanbieden;
- De wet voorziet in gemeentelijke samenwerking op het niveau van de arbeidsmarktregio;
- Contactgemeenten krijgen een coördinerende rol in het regionale educatiebeleid.

Het is de bedoeling dat het educatiebudget vanaf 2018 opgaat in het gemeentefonds. Het educatiebeleid gaat dan integraal onderdeel uitmaken van het gemeentelijk beleid in het sociaal domein.

Voor uitvoering van de WEB moeten gemeenten samenwerken binnen de arbeidsmarktregio. De arbeidsmarktregio Groningen/Noord-Drenthe is opgedeeld in vier sub regio's te weten Regio Centraal, Oost, Noord en Noord-Drenthe.¹

De gemeente Groningen is aangewezen als contactgemeente. De contactgemeente heeft een regierol in de taak om samen met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio het regionaal programma educatie op te stellen. En op basis daarvan afspraken te maken met aanbieders van educatie. De contactgemeente krijgt het educatiebudget overgemaakt voor de hele regio en moet de besteding ervan verantwoorden. Ook voert de contactgemeente waar nodig overige coördinerende taken uit.

Naar verwachting treedt per 1 januari 2016 de Wet taaleis Participatiewet in werking. Met deze wet krijgen gemeenten de verplichting om van bijstandsgerechtigden te verlangen dat zij actief werken aan hun taalvaardigheid. Het niet nakomen van afspraken over het volgen van taallessen kan gevolgen hebben voor de uitkering. Het ligt voor de hand een verbinding te maken tussen het aanbod educatie en de Wet taaleis. Hoe die verbinding er uit komt te zien is nu nog niet te zeggen omdat er nog onvoldoende duidelijkheid is over de precieze uitvoering van de taaleis.

Laaggeletterdheid in perspectief

Van de Nederlandse bevolking tussen de 16 en 65 jaar heeft 11,9 % grote moeite met lezen en schrijven. Dat staat gelijk aan één op de negen Nederlanders in deze leeftijdscategorie. Het betreft in totaal 1,3 miljoen mensen. Deze mensen noemen we laaggeletterd. Zij zijn niet goed in staat

---

¹ Centraal: Grootegast, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Marum, Noordenveld, Slochteren, Ten Boer, Zuidhorn, Menterwolde, Groningen;
Oost: Bellingwedde, Oldambt, Pekela, Veendam, Vlagtwedde Stadskanaal;
Noord: Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Eemsmond, Loppersum, Winsum;
Noord-Drenthe: Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo.

gedrukte of geschreven informatie te gebruiken en kunnen hierdoor minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Van de laaggeletterden heeft twee derde een Nederlandse achtergrond en een derde een niet-Nederlandse achtergrond. De doelgroepen educatie komen verder aan bod in hoofdstuk 2.

Internationaal vergelijkend onderzoek laat zien dat Nederland in internationaal perspectief goed presteert. Het gemiddeld aantal laaggeletterden ligt onder het gemiddelde van de onderzochte landen en het aantal laaggeletterde jongeren is relatief laag in vergelijking tot jongeren in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland. Zweden heeft binnen Europa het hoogste niveau van geletterdheid. Nederland komt daar, met Finland en Noorwegen, net achteraan.

Gevolgen van laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is niet alleen een belemmering voor individuele mensen, maar ook voor hun omgeving. Groeiende verschillen in taalbeheersing vergroten sociale ongelijkheid, verkleinen de maatschappelijke en financiële zelfredzaamheid van mensen en bevestigen de traditionele rolverdeling tussen man en vrouw.

Laaggeletterdheid zorgt voor problemen in het gezin en op het werk en voor een slechtere (kennis over) gezondheid. Ouders met een lage taalvaardigheid kunnen hun kinderen minder goed ondersteunen op school. Kinderen die opgroeien in een taalarm gezin lopen daarmee zelf weer risico om een taalachterstand op te lopen.

Laaggeletterdheid bemoeilijkt ook de arbeidsparticipatie, brengt lagere belastinginkomsten en hogere zorgkosten met zich mee. De arbeidsmarkt kenmerkt zich door een groeiende vraag naar breed inzetbare arbeidskrachten. Zelfs eenvoudig werk wordt ingewikkelder en doet een groter beroep op taalvaardigheid van werknemers. Laaggeletterden hebben meer moeite om een baan te vinden of te behouden, blijven langer in de uitkering en kunnen zich niet eenvoudig laten omscholen.

Tot slot belemmert laaggeletterdheid het aangaan van sociale contacten en draagt zo bij aan sociale isolatie.

Onderdeel uitmaken van de maatschappij

Het beheersen van taal- en rekenvaardigheid in bovengenoemde context is van belang als het gaat om meedoen in de samenleving en om beroepsmatig functioneren.

Laaggeletterdheid gaat vaak samen met gebrekkige cijfervaardigheid en een slecht ontwikkeld probleemoplossend vermogen. Deze vaardigheden worden aangeduid als kernvaardigheden omdat ze essentieel zijn voor het begrijpen, analyseren en toepassen van informatie die in het dagelijks leven en op het werk op ons af komt.

Laaggeletterdheid, en gebrekkig ontwikkelde basisvaardigheden, zijn direct van invloed op het niveau van welzijn (sociale en maatschappelijke zelfredzaamheid), kansen op de arbeidsmarkt, gezondheid, onderwijsdeelname, ontwikkeling en ontplooiing. Bovendien zijn enige taal- en rekenvaardigheden nodig voor om- en bijscholing; zonder basisvaardigheden kom je niet ver in opleidingen en cursussen. Laaggeletterdheid kan daarom bij uitstek worden aangepakt waar de grootste problemen rondom taalachterstanden en laaggeletterdheid spelen. Dit zijn het gezin, de arbeidsmarkt en de gezondheidszorg.

Het educatiebudget is bedoeld om de opzet en uitvoering van trajecten te stimuleren die gericht zijn op ontwikkeling en verbeteren van de Nederlandse taal en rekenvaardigheden. Dit geldt voor volwassenen die aangeduid worden als: analfabeet, laaggeletterden en voor vrijwillige inburgeraars.

Voor alle trajecten binnen het educatiebudget geldt dat het aanleren van vaardigheden op het gebied van taal en/of rekenen nooit een doel op zich is. Voor de deelnemers geldt dat zij beter willen functioneren, of het nu is als opvoeder, als werknemer, als burger of als deelnemer van een vervolgopleiding.

Uitgangspunten

Educatie draagt bij aan de zelfredzaamheid van mensen. Door vaardiger te worden in de Nederlandse taal en beter te leren rekenen, zijn mensen beter in staat zelfstandig mee te doen in de samenleving. Daarom is het van belang het educatiebeleid te integreren binnen het brede sociaal domein waarin het bevorderen van participatie, het verhogen van zelfredzaamheid en het versterken van de eigen kracht centraal staat.

Deelname aan educatie trajecten moet ergens toe leiden. Afhankelijk van de mogelijkheden van de deelnemer is dat versterking van de sociale zelfredzaamheid, doorstroming naar andere vormen van onderwijs of doorstroming naar arbeidsmarktgerichte trajecten.

Uitgangspunt bij het aanbieden van (integrale) trajecten is het bereiken van het hoogst mogelijke taal- en rekenniveau dat aansluit bij de individuele burger en waarbij rekening wordt gehouden met de cognitieve mogelijkheden van de burger. Dit, gekoppeld aan de algemene doelen, bepaalt inhoud, niveau, intensiteit en vorm van het educatie aanbod. Bij het aanbod van educatie houden we dus uitdrukkelijk rekening met de persoonlijke achtergrond en mogelijkheden van de inwoners die gebruik maken van het aanbod.

2. DOELGROEPEN EN DOELSTELLING

Om te kunnen bepalen waar de educatiemiddelen op ingezet moeten worden, is inzicht in de doelgroep en de te realiseren doelen van belang.

Algemene informatie doelgroep

In algemene zin zijn de volgende feiten over de doelgroep bekend:

Zeker zo'n 11,9 % van de beroepsbevolking (1,3 milj. mensen) geldt als laaggeletterd. Van deze doelgroep zijn verder de volgende feiten bekend:

- 57% is vrouw;
- 73% is autochtoon;
- 61% is 46 jaar of ouder.

Laaggeletterden vormen geen uniforme categorie. Binnen de groep laaggeletterden bestaat een relatief klein deel uit mensen die over zeer basale taalvaardigheden beschikken. Deze groep maakt 2,6 % uit van de bevolking van 16 tot en met 65 jaar. Dat komt neer op zo'n 300.000 personen. Zij beantwoorden in veel opzichten aan het klassieke beeld van laaggeletterden: mensen op de grens van analfabetisme. Daarnaast is 9,3 % eveneens laaggeletterd, maar beschikt over een wat minder laag niveau van taalvaardigheden.

Laaggeletterdheid komt voor onder alle geledingen van de bevolking, of het nu gaat om mannen of vrouwen, ouderen of jongeren, autochtonen of allochtonen, werkenden of niet-werkenden. De volgende tabel geeft een overzicht van het percentage laaggeletterden naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, etniciteit en arbeidsmarktstatus.

Tabel 1 Percentage laaggeletterden naar achtergrond onder de bevolking van 16 -65 jaar

		Percentage laaggeletterden
Geslacht	Man	11,2%
	Vrouw	12,7%
Leeftijd	16-24	5%
	25-34	8,1%
	35-44	8,9%
	45-54	14,1%
	55-65	21,5%
Opleidingsniveau	Lager onderwijs	42,3%
	VMBO-bl/Mbo-1	24,4%
	VMBO-tl	14%
	Mbo-2 of hoger	9,2%
	Havo/vwo	2,9%
	HBO/WO	2,4%
Etniciteit	Autochtoon	8,2%
	Eerste generatie allochtoon	37%
	Tweede generatie allochtoon	9%
Arbeidsmarktstatus	Werkend	9%
	Niet-werkend	16,2%

Grootste groep

De in omvang grootste groep laaggeletterden bestaat uit oudere autochtonen met een middelbaar opleidingsniveau: zij maken 45 % van de groep laaggeletterden uit. In Nederland gaat het daarbij om circa 540.000 personen. Binnen deze groep vormen werkenden de grootste groep. Daarnaast worden twee relatief grote laaggeletterde groepen gevormd door 120.000 autochtone en 108.000 allochtone niet-werkende lager opgeleiden.

Het percentage laaggeletterden is onder jongeren van 16 tot en met 24 jaar relatief laag. Niettemin betreft dit een groep van circa 90.000 personen.

We gaan ervan uit dat het globale beeld van de verdeling van laaggeletterdheid voor de arbeidsmarktregio Groningen niet wezenlijk afwijkt van het landelijke beeld. Het percentage laaggeletterden in de arbeidsmarktregio is met 12,5 % net iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De hoogste percentages laaggeletterden in Nederland vinden we i met name in de grote steden Rotterdam, Den Haag en Amsterdam, met percentages van rond de 17 %.

Met een bevolking van 489.000 personen in de leeftijd van 16 tot en met 65 jaar telt de arbeidsmarktregio naar schatting 61.000 laaggeletterden, waarvan 7.300 in de leeftijd van 16 tot en met 24 jaar. Naar schatting gaat het daarbij om 12.700 zeer laaggeletterden en 48.300 laaggeletterden met een iets hoger niveau van taalvaardigheden.

Onderverdeling doelgroep

De doelgroep waar we mee te maken krijgen zijn de niet-inburgeringsplichtige volwassenen. Deze zijn nog onder te verdelen in:

1. Jongvolwassenen (incl. voortijdig schoolverlaters) met ondersteuningsbehoefte naar of tijdens een opleiding.
2. Volwassenen met een Nederlandse achtergrond met ondersteuningsbehoefte op het vlak van sociale-, professionele en/of educatieve zelfredzaamheid.

3. Volwassen anderstaligen die geen inburgeringsplicht hebben maar wel ondersteuningsbehoefte op het vlak van sociale-, professionele en/of educatieve zelfredzaamheid.

Hieronder benoemen we per onderscheiden doelgroep het streefniveau voor wat betreft het educatieaanbod.

1. Jongeren van 18-27 jaar met doelstelling primair gericht op school/werk:
  - Jongere laaggeletterde autochtoon ontwikkelen naar niveau 2F² op gebied van taal en rekenen;
  - Jongere laaggeletterde allochtoon en anderstaligen van 18 tot 27 jaar ontwikkelen naar niveau A2 (inburgeringsniveau) en B1/B2.
2. Autochtone volwassenen met leeftijd 27+ als basis voor doelstelling participatie en werk:
  - Autochtone laaggeletterde ontwikkelen van niveau 0 naar 1F op gebied van taal en rekenen (basisvereiste voor algemene participatie);
  - Autochtone laaggeletterde ontwikkelen van niveau 1F naar 2F op gebied van taal en rekenen (basisvereiste voor werkzoekenden en aanvullend ten opzichte van algemene participatie).
3. Allochtone volwassenen met leeftijd 27+ als basis voor doelstelling participatie en werk:
  - Allochtone laaggeletterde ontwikkelen van niveau 0 naar A1/A2(basisvereiste voor algemene participatie);
  - Allochtone laaggeletterde ontwikkelen van niveau A2 naar B1/B2(basisvereiste voor werkzoekenden en aanvullend ten opzichte van algemene participatie).

We streven ernaar per doelgroep een geïntegreerd aanbod te doen. Daarmee bedoelen we dat educatie gecombineerd wordt aangeboden met bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk, een structurele participatieplek of een vervolgopleiding. Educatie staat dan niet op zichzelf, maar is nadrukkelijk verbonden met maatschappelijke sectoren: educatie en activering in de eigen leefomgeving, educatie en (oriëntatie op) werk, educatie en welzijn.

Doelstelling

Beheersing van taal- en rekenvaardigheid is van essentieel belang voor de sociale en maatschappelijke zelfredzaamheid van burgers. De algemene doelstelling van educatie is dan ook het probleemoplossend vermogen van individuele burgers te vergroten door het beheersen en kunnen toepassen van taal- en rekenvaardigheden binnen de dagelijkse context van de individuele burger.

We onderscheiden een drietal algemene doelen waarbij het educatieaanbod, als onderdeel van een (integraal) maatwerktraject binnen het brede sociale domein, is gericht op:

1. **Participatie:** met als doel sociale zelfredzaamheid waarbij het (integraal)traject gericht is op taal en activering richting participatie/vrijwilligerswerk.
2. **Werk:** met als doel professionele zelfredzaamheid waarbij het (integraal)traject gericht is op taal en activering richting werk en arbeidsmarktorientatie.
3. **Opleiding:** met als doel educatieve zelfredzaamheid waarbij het (integraal)traject gericht is op taal en activering richting (vervolg)onderwijs.

---

² Uitleg van de genoemde niveaus staat omschreven in hoofdstuk 3.

Bevorderen van sociale zelfredzaamheid, activering richting werk en activering richting onderwijs zijn daarmee de drie belangrijkste doelstellingen van de inzet van educatie. Uitgangspunt van de (integrale) trajecten is het bereiken van het hoogst mogelijke niveau dat aansluit bij de individuele burger. Dit bepaalt inhoud, intensiteit en vorm van het educatie-aanbod. Daarbij merken we op dat het te behalen niveau afhankelijk is van de (cognitieve) mogelijkheden van het individu.

3. FORMELE EN NON-FORMELE EDUCATIE

De WEB biedt een inhoudelijke verruiming van de mogelijkheden. De gewijzigde wet biedt de mogelijkheid om naast formele ook zogenaamde non-formele trajecten in te kopen. Bij deze trajecten hoeven de cursisten niet tot een diploma opgeleid te worden. Daardoor kunnen deze trajecten deels met de inzet van vrijwilligers uitgevoerd worden en brengen daardoor lagere kosten met zich mee.

In feite stelt de wet dat er geen sprake is van formeel en informeel onderwijs, maar slechts van aanbieders van formeel aanbod (met diploma-erkenning) en aanbieders van non-formeel aanbod (zonder diploma-erkenning). Overigens kan een aanbieder die diploma-erkenning heeft gekregen zowel diplomatrajecten aanbieden als trajecten die niet worden afgesloten door een diploma.

Formele educatie:

Educatie gericht op in de WEB opgenomen eindtermen en leidt op tot een diploma; voor de uitvoering van formele educatie hebben aanbieders een diploma-erkenning nodig.

Non-formele educatie:

Niet diplomagerichte taal- en rekeneducatie, maar wel gericht op deelaspecten van de eindtermen WEB; aanbieders hebben geen diploma-erkenning nodig.

4. AANBOD

Om een goed educatie-aanbod te bieden, is het ook van belang om onderscheid te maken in Nederlands als moedertaal (NT1) en Nederlands als tweede taal (NT2). Binnen NT1 gaat het met name om lezen en schrijven en voor tweede taal-leerders zijn ook spreken, gesprekken voeren en luisteren noodzakelijk om te kunnen functioneren in het dagelijks leven en op de arbeidsmarkt.

DOELEN	PARTICIPATIE	WERK	OPLEIDING
INHOUD/NIVEAU	Alfabetisering tot A2/2F	B1/2F	B1/B2/2F
INTENSITEIT	LAAG-GEMIDDELD	GEMIDDELD-HOOG	GEMIDDELD-HOOG
DUUR TRAJECT	>1 JAAR	<1 JAAR	<1 JAAR
VORM	NON-FORMEEL	FORMEEL/ NON-FORMEEL	FORMEEL
SAMENWERKINGSPARTNER	BREED MAATSCHAP- PELIJK VELD	(Onder meer) SOCIALE DIENSTEN	(Onder meer) ONDERWIJSVELD
Uitleg niveau's			
NT2	NT1	Basiskwaliteit	
A2	1F	Eind primair onderwijs	
B1	2F	Eind vmbo theorie	
B2	3F	Eind mbo-4 en havo	
C1 C2	4F	Eind vwo	

Ketensamenwerking

We streven ernaar educatie geïntegreerd aan te bieden. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk het educatieaanbod in ketensamenwerking uit te voeren. In de regio stad-Groningen en in de provincie zijn al diverse vormen van ketensamenwerking tot stand gebracht. In ketensamenwerking komen meerdere sectoren samen, waardoor combinaties van educatie en sociale redzaamheid, welzijn, werk of participatie mogelijk worden gemaakt. In ketensamenwerking worden zaken als werving van deelnemers, voorlichting en informatievoorziening, het signaleren en doorverwijzen van laaggeletterden tot en met de uitvoering van educatie structureel georganiseerd. Ook bij de werving van vrijwilligers voor de uitvoering van non-formeel educatieaanbod spelen ketenpartners een cruciale rol. De ROC's zorgen daarbij voor training en deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers.

In de arbeidsmarktregio werken de ROC's met ketenpartners als bibliotheken, welzijnsorganisaties en de sociale werkvoorziening. In de stad Groningen zijn het Alfa-college en het Noorderpoort vrouwen centrum Jasmijn en de welzijnsorganisatie MJD betrokken bij de uitvoering van de ketenaanpak taal-participatie-arbeidsmarkt. Ook bij de organisatie en opzet van taalpunten en taalhuizen is samenwerking van de ROC's met bibliotheken, Humanitas en welzijnswerk onontbeerlijk.

5. FINANCIËN EN INKOOP

Rijksmiddelen

Afgelopen jaren zijn zowel de middelen voor inburgering als de middelen voor de WEB drastisch afgenomen. Vanaf 2013 ontvangen gemeenten geen middelen meer voor inburgeringstrajecten. Vanuit het rijk blijft het WEB-budget als enige geldstroom overeind om taalachterstanden te bestrijden.

Vanaf 2015 is het WEB-budget € 55,9 mln. en wordt als een specifieke uitkering verdeeld over de arbeidsmarktregio's. Zoals in het vorige hoofdstuk is beschreven wordt de komende drie jaar de verplichte winkelnering bij de ROC's gefaseerd afgebouwd. Naar verwachting komt daardoor oplopend 25%, 50% en 75% van het budget vrij.

Vanaf 2016 treedt eveneens gefaseerd een verdeling in werking die deels gebaseerd is op objectieve verdeelmaatstaven. Deze zijn gebaseerd op:

- aantal laagopgeleiden;
- aantal allochtonen;
- aantal bijstandsontvangers.

In 2016 is het bedrag (2/3 participatiebudgetuitkering 2014 en 1/3 simulatieuitkeringeducatie 2018)
In 2017 is het bedrag (1/3 participatiebudgetuitkering 2014 en 2/3 simulatieuitkeringeducatie 2018).
Dit leidt tot een beschikbaar budget van 2,3 miljoen euro in 2017 en 2,2 miljoen in 2018.
De financiële verdeling per gemeente van het beschikbare budget in 2015 is als bijlage bijgevoegd.

Vanaf 2018 wordt het budget volledig op grond van de objectieve verdeelmaatstaven, in plaats van tot nu toe gehanteerde groepscontacturen, verdeeld. Vanwege het onbekende effect van de nieuwe verdeelmaatstaven is de hoogte van het budget op dit moment nog niet met zekerheid vast te stellen. Verder zal hoogstwaarschijnlijk een meeneemregeling van 25% gelden. Dit houdt in dat regionaal 25% van het eventueel niet besteedde budget per kalenderjaar gereserveerd kan worden voor het volgende kalenderjaar.

Inkoop

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven, zal het WEB-budget in het kader van het regionale educatieplan ingezet worden. Het verplichte deel wordt regionaal ingekocht bij de ROC's. Het vrij te besteden deel wordt zoveel mogelijk lokaal ingezet. Met de regio zijn voor 2015 hierover al afspraken gemaakt waarbij 2015 als een pilotjaar wordt beschouwd. Voor 2016 en 2017 wordt de inkoop in 2015 uitgewerkt.

1. De formele educatie wordt in 2015, 2016 en 2017 hoofdzakelijk bij de ROC's ingekocht.

Voor de formele educatie geldt de eis van diploma-erkenning. Door de gefaseerde afbouw bij de ROC's zullen andere aanbieders ook diplomagerichte onderwijs kunnen aanbieden. Hiervoor moeten zij bij Dienst Uitvoering Onderwijs diploma-erkenning aanvragen. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van de opleidingen.

2. Het vrijkomende deel van het WEB-budget is in 2015 voor non-formele taalactiviteiten ingezet.

Non-formele educatie is ook onderdeel van het regionale educatieplan. Gezien het kleinschalige, lokale karakter van deze activiteiten, is het streven om dit deel van het budget lokaal in te zetten. Voor het non-formele deel gelden geen diploma-eisen. Wel moeten deze activiteiten gericht zijn op de eindtermen van educatie. De activiteiten kunnen naast professionele docenten ook door vrijwilligers worden uitgevoerd. Informele activiteiten die niet specifiek gericht zijn op de eindtermen, mogen niet bekostigd worden vanuit de WEB.

We zien goede redenen om ook non-formele educatie bij de ROC's te betrekken omdat met het aanbod van de ROC's in veel gevallen ook de aanvullende activiteiten en diensten van de netwerkpartners van de ROC's meekomen. Denk aan toeleiding en uitvoering op locatie in samenwerking met bibliotheken, Humanitas, Jasmijn en andere welzijnsorganisaties zoals –in de stad Groningen- de MJD.

Om tegemoet te komen aan de gedachte dat het aanbod moet aansluiten bij de behoefte van de doelgroep in de betreffende gemeente, houden gemeenten beleidsvrijheid de trajecten in te kopen bij ROC's of andere aanbieders.

Met het vrijkomende deel van het WEB-budget kan ook in de afbouwperiode 2015, 2016 en 2017 voor zowel non-formele en formele taalactiviteiten ingezet worden bij de ROC's als we de lijn van Europa Decentraal volgen en er sprake is van een wettelijke taak voor het geheel. Europese aanbestedingsregels (en ook de nieuwe grens van €750.000,-) zijn dan niet van toepassing in de afbouwperiode. Normaliter is het mogelijk bij een wettelijke verplichting gebruik te maken van de wettelijke uitzondering van het alleenrecht om zonder aanbesteding te gunnen.

Dit kan doordat met het aanbod van de ROC's ook de aanvullende activiteiten en diensten van de netwerkpartners van de ROC's meekomen.

6. GEMEENTELIJKE SAMENWERKING

Alle gemeenten moeten zorgen voor een educatieaanbod afgestemd op de behoefte van de doelgroepen in de eigen gemeente. Daarvoor werken zij samen in de arbeidsmarktregio. De gemeente Groningen is aangewezen als contactgemeente. De contactgemeente heeft een regierol om samen met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal programma educatie op te stellen en op basis daarvan afspraken te maken met aanbieders van educatie. De contactgemeente krijgt het educatiebudget overgemaakt voor de hele regio en moet de besteding ervan verantwoorden. Het budget dat in 2015 voor de arbeidsmarktregio beschikbaar is, bedraagt 2.494.717 euro.

Tussen gemeenten binnen de sub regio's bestaan al verschillende samenwerkingsverbanden. Bij het opstellen van het regionaal programma wordt zo veel mogelijk aangesloten bij deze bestaande samenwerkingsverbanden. Het gewenst pakket van dienstverlening, de vraag om een aanbod aan

educatie, wordt op het niveau van de subregio vastgesteld. De inkoop wordt uiteindelijk afgestemd met de contactgemeente.

Voor wat betreft de formele samenwerkingsvorm voor de uitvoering van de WEB, is gekozen voor een publiekrechtelijke vorm van samenwerking. Daarbij is een aantal waarborgen geregeld die niet gelden bij een privaatrechtelijke samenwerking. Zoals bepalingen die onderdeel uitmaken van de Wgr (Wet gemeenschappelijke regelingen), de Gemeentewet en de Algemene wet bestuursrecht. De betrokken gemeenten hebben een voorkeur voor een samenwerkingsvorm die zo simpel mogelijk is. Een 'regeling zonder meer' sluit daar als vorm goed bij aan. Bij een regeling zonder meer is geen sprake van een openbaar lichaam of gemeenschappelijk orgaan. De deelnemende gemeenten gaan wel samenwerking aan, maar die is heel licht van karakter, zonder herverdeling van taken of bevoegdheden. Bij een dergelijke regeling hoort een samenwerkingsovereenkomst waarin is vastgelegd welk gezamenlijk doel wordt nagestreefd en hoe de afstemming tussen gemeenten tot stand komt. De samenwerkingsovereenkomst is inmiddels door het merendeel van de betrokken gemeenten getekend.

We constateren accentverschillen tussen gemeenten binnen de arbeidsmarktregio. Bijgevolg zullen er verschillen bestaan in het educatieaanbod van de verschillende gemeenten. De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio willen nadrukkelijk de mogelijkheid open laten om bij onderbenutting in de ene gemeente, en wachtlijsten in de andere, een deel van het educatieaanbod over te hevelen naar de gemeente met een grote vraag naar educatie. Vooral nog lijkt de meest praktische uitwerking hiervan om dit binnen de sub regio's te organiseren.

7. Samenvatting

Voor uitvoering van de WEB (Wet educatie beroepsopleidingen) moeten gemeenten samenwerken binnen de arbeidsmarktregio. De arbeidsmarktregio Groningen/Noord-Drenthe is opgedeeld in vier sub regio's te weten Regio Centraal, Oost, Noord en Noord-Drenthe. Groningen is door het rijk aangewezen als de contactgemeente. Zij ontvangt het totale bedrag voor alle arbeidsregiogemeenten en heeft de regierol om deze te verdelen en achteraf aan het rijk te verantwoorden. Er wordt zo veel mogelijk aangehaakt bij de al bestaande samenwerkingsverbanden.

De WEB is geoormerkt geld en kan alleen ingezet worden conform de richtlijnen van het rijk: Nederlandse taal en rekenen voor laaggeletterden, analfabeten en vrijwillige inburgeraars.

Vanaf 2015 is er een afbouw in besteding van de WEB gelden:

- In 2015 moet 75% verplicht ingekocht worden bij een ROC, 25% is vrij in te kopen. Het jaar 2015 is gebruikt als overgangsjaar, er is besloten om in 2015 nog 100% in te kopen bij de ROC's.
- In 2016 moet 50% verplicht ingekocht worden bij een ROC, 50% is vrij in te kopen. In dit jaar wordt gestart met de inkoop van mogelijke andere aanbieders. En waar mogelijk wordt gestart met een mix van formele (= als resultaat een diploma) en non-formele trajecten (= zonder diploma. De les kan ook door een vrijwilliger worden gegeven).
- In 2017 moet 25% verplicht ingekocht worden bij een ROC, 75% is vrij in te kopen.
- Vanaf 2018 is 100% vrij in te kopen. Het is de bedoeling dat het educatiebudget vanaf 2018 opgaat in het gemeentefonds. Het educatiebeleid gaat dan integraal onderdeel uitmaken van het gemeentelijk beleid in het sociaal domein.

Voor de hierboven genoemde vrije besteding van de gelden, hoeft geen (Europese) aanbestedingsprocedure te worden gevolgd.

Met betrekking tot de uitvoering van de WEB formuleren we drie kerndoelen voor wat betreft de

inzet van educatie: participatie (educatie gericht op sociale zelfredzaamheid), opleiding (educatie gericht op doorstroming naar vervolgonderwijs) en werk (educatie gericht op doorstroming naar arbeid marktorientatie en werk. Als participatie het doel is, past daat vooral non-formeel aanbod bij. Bij opleiding en werk past eerder formeel aanbod: educatietrajecten die tot een diploma leiden. Educatie moet ergens toe leiden. Het is geen vrijblijvende aangelegenheid. Daarom geven we prioriteit aan educatie gericht op opleiding en werk.

We streven ernaar educatie geïntegreerd aan te bieden. Daarmee bedoelen we dat educatie gecombineerd wordt met bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk, een structurele participatieplek of een vervolgopleiding. Educatie staat dan niet op zichzelf, maar is nadrukkelijk verbonden met maatschappelijke sectoren: educatie en activering in de eigen leefomgeving, educatie en (oriëntatie op) werk, educatie en welzijn.

Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk het educatieaanbod in ketensamenwerking uit te voeren. De verplichte inkoop bij ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd. Niettemin zien wij duidelijke voordelen van inkoop bij de ROC's omdat met het aanbod van het ROC in veel gevallen ook de betrokkenheid van ketenpartners –bibliotheek, Humanitas, welzijnsorganisaties– is gewaarborgd. Inkoop bij derden is uiteraard mogelijk, maar de contactgemeente dient dit tijdig te weten.

BIJLAGE 1

Verdeling WEB middelen 2016

50% verplicht bij ROC

Aa en Hunze	69.550,64	34775,32
Appingedam	39.318,02	19659,01
Assen	169.424,52	84712,26
Bedum	14.699,81	7349,905
Bellingwedde	33.967,18	16983,59
De Marne	25.575,78	12787,89
Delfzijl	114.295,03	57147,515
Eemsmond	53.704,74	26852,37
Groote gast	34.318,71	17159,355
Groningen	814.596,83	407298,415
Haren	24.678,47	12339,235
Hoogezand-Sappemeer	153.673,28	76836,64
Leek	61.223,61	30611,805
Loppersum	18.795,78	9397,89
Marum	25.103,82	12551,91
Menterwolde	41.639,57	20819,785
Noordenveld	75.766,70	37883,35
Oldambt	151.216,22	75608,11
Pekela	56.825,57	28412,785
Slochteren	32.921,46	16460,73
Stadskanaal	123.562,52	61781,26
Ten Boer	10.208,66	5104,33
Tynaarlo	61.367,35	30683,675
Veendam	120.339,20	60169,6
Vlagtwedde	43.729,51	21864,755
Winsum	30.559,04	15279,52
Zuidhorn	36.397,94	18198,97
Totaal	2.437.459,97	1218729,985

Verdeling per sub-regio

Noord

Appingedam	39.318,02	19659,01
Bedum	14.699,81	7349,905
Delfzijl	114.295,03	57147,515
Loppersum	18.795,78	9397,89
Winsum	30.559,04	15279,52
Eemsmond	53.704,74	26852,37
De Marne	25.575,78	12787,89
	296.948,20	148474,1

Oost

Bellingwedde	33.967,18	16983,59
Stadskanaal	123.562,52	61781,26
Veendam	120.339,20	60169,6
Vlagtwedde	43.729,51	21864,755
Pekela	56.825,57	28412,785
Oldambt	151.216,22	75608,11
	529.640,20	264820,1

Zuid

Assen	169.424,52	84712,26
Aa en Hunze	69.550,64	34775,32
Tynaarlo	61.367,35	30683,675
	300.342,51	150171,255

Centraal

Ten Boer	10.208,66	5104,33
Groningen	814.596,83	407298,415
Grootegast	34.318,71	17159,355
Haren	24.678,47	12339,235
Slochteren	32.921,46	16460,73
Menterwolde	41.639,57	20819,785
Hoogezand-Sappemeer	153.673,28	76836,64
Leek	61.223,61	30611,805
Marum	25.103,82	12551,91
Zuidhorn	36.397,94	18198,97
Noordenveld	75.766,70	37883,35
	1.310.529,05	655264,525